

10. Мамотенко Д.Ю. Управление реализацией инвестиционных проектов с учетом факторов неопределенности и риска / Д.Ю. Мамотенко // Проблемы науки : научно-теорет. и прикл. журнал. – К. : Изд-во "Либідь", 2003. – № 4. – С. 18-23.

11. Ноздріна Л.В. Управління проектами : підручник / Л.В. Ноздріна, В.І. Ящук, О.І. Полотай / за заг. ред. Л.В. Ноздріної. – К. : Вид-во "Центр навч. літ-ри", 2010. – 432 с.

Надійшла до редакції 01.07.2016 р.

Ящук В.И., Пидстрыгач Р.И. Анализ моделей и методов реализации инвестиций предприятия

Проанализированы направления совершенствования механизма эффективного использования инвестиционных ресурсов на предприятии за счет внедрения методов управления проектами и разработки оптимального варианта мер по определению эффективного решения реализации проекта в заданный срок с учетом факторов риска и неопределенности.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционный проект, управление, планирование, эффективность, сетевое моделирование, имитационное моделирование.

Yashchuk V.I., Pidstryhach R.I. Analysis Models and Methods of Implementation of Investment Company

Some trends to improve the mechanism of effective use of investment resources in the enterprise by implementing project management methods and develop optimal variant measures to identify effective solution implementation project at a given period, taking into account the risk factors and uncertainties, are analyzed.

Keywords: the investments, investment project, management, planning, efficiency, network modeling, imitating modeling.

УДК 330.341.1

СЕКТОР ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЙОГО МІСЦЕ І РОЛЬ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

В.Г. Васильців^{1,2}

Обґрунтовано поняття сектору інформаційних технологій та ідентифіковано його місце і роль у системі економічної безпеки держави. Узагальнено елементи і взаємозв'язки у ньому. Визначено завдання і роль застосування сектору інформаційних технологій у системі державної політики забезпечення економічної безпеки національної економіки України. Елементами ролі сектора інформаційних технологій визначено створення, впровадження і використання нових та новітніх технологій, залучення іноземних та акумулювання внутрішніх інвестицій, розроблення сучасних методів протидії дестабілізаційним зовнішнім впливам.

Ключові слова: інформаційні технології, сектор економіки, економічна безпека держави, системи забезпечення.

Постановка проблеми. У міру глобалізації світової економіки, зокрема через активне й охоплююче застосування інформаційних та інтернет-технологій, їх інтеграцію у всі, без винятку, сфери суспільного життя, дедалі більше актуалізується важливість становлення і розвитку потужного та ефективного національного сектору інформаційних технологій, утвореного як суб'єктами гос-

¹ аспір. В.Г. Васильців – Національний інститут стратегічних досліджень;

² наук. керівник: директор, ст. наук. співроб. В.І. Волошин, канд. екон. наук – Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень у м. Львові

подарювання, що ініціюють, створюють та комерціалізують інформаційні продукти та технології, так і елементами його основної і допоміжної інфраструктури, відповідного ресурсного забезпечення, сукупністю методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, опрацювання, зберігання, поширення, показу і використання інформації в інтересах її користувачів тощо.

Від цього залежать важливі передумови економічної безпеки держави. Це потребує ефективної державної політики забезпечення економічної безпеки цього важливого сектору національного господарства, зокрема в цілях скерування його на засади довготермінового, сталого, планомірного і ефективного розвитку, реалізації функцій і завдань у системі державної безпекової політики. Для цього важливо усвідомлювати, по-перше, поняття та структуру інформаційних технологій як сектору економіки та, по-друге, його роль і значення у системі управління економічною безпекою держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Трактують поняття сектору та галузі економіки, зокрема сфери інформаційних технологій, досліджено у працях таких науковців: А. Майстер, О. Дейнека, О. Кухар, Н. Абдуллаєв, Н. Гончарова, В. Маргуліс, Е. Румянцева. Проблеми забезпечення економічної безпеки держави на різних рівнях економіки та у різних сферах порушено у дослідженнях В. Бегми, З. Варналія, Т. Васильціва, О. Власюка, М. Єрмошенка, О. Ковалюка, Г. Козаченко, О. Ляшенко, В. Мартинюка, О. Собкевич, А. Сухорукова, М. Флейчук, Л. Шемаєвої, Н. Юрків та ін. У працях таких науковців, як О. Амоша, Ю. Бажал, В. Геєць, А. Даниленко, О. Суходоля, Д. Олійник, В. Сіденко, А. Нікітіної, О. Дубаса, О. Орлика, М. Загуровського, Ю. Триус, М. Жалдака, В. Гриценка досліджено проблеми державного регулювання економіки в умовах інформатизації суспільства.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У працях зазначених вище авторів, а також в інших дослідженнях з аналогічної тематики недостатньо уваги приділено усвідомленню сутнісної характеристики, місця та ролі безпосередньо сектору інформаційних технологій у системі економічної безпеки держави, що є прогалиною теоретико-методичного обґрунтування положень сучасної безпекової політики та потребує додаткового обґрунтування.

Мета роботи – обґрунтування поняття сектору інформаційних технологій та ідентифікація його місця і ролі в системі економічної безпеки держави.

Виклад основного матеріалу. Передусім потребує узагальнення та обґрунтування сутнісна характеристика поняття інформаційних технологій як сектору економіки. Так, А. Майстер та О. Дейнека, розглядаючи поняття сектору економіки, до його головних аспектів відносять: сукупність господарських суб'єктів, що діють на основі або за участю власності; сферу діяльності, яка доповнює ринкове саморегулювання і зорієнтована на ліквідацію "провалів ринку"; специфічний економічний механізм, який використовується для виконання функцій суспільного сектору сукупність господарських одиниць, що характеризуються однорідністю економічної діяльності або організаційною і фінансовою єдністю [1, с. 199].

Згідно з термінологією О. Кухар та визначенням, яке наводить Н. Абдулаєв, сектор економіки охоплює підприємства, установи та організації, а також множину взаємопов'язаних елементів, що виконують певні функції в намаганні досягнути встановлених цілей в умовах регулювання як складового елемента системи організації функціонування сучасної ринкової економіки та керування нею [2, с. 54]. Як слушно зазначає Н. Гончарова, до сектору економіки належать як підприємства, установи та організації що державної що змішаної форми власності, акціонерні компанії зі змішаними пакетами акцій [3, с. 12]. Згідно з визначеннями В. Маргуліса, Е. Румянцевой та інших сектором економіки є комплекс виробників продукції та послуг, потрібних для забезпечення життєдіяльності суспільства у поточний час та в перспективі; великою частиною національного господарства зі схожими загальними характеристиками, цілями господарювання, функціями і поведінкою, що дає змогу відокремити його від інших частин економіки в теоретичних або практичних цілях [4, с. 159].

З огляду на наведене, сектор економіки доцільно вважати комплексом господарських одиниць, системно узгоджених і пов'язаних між собою, які характеризуються організаційною та фінансовою єдністю, однорідністю економічної діяльності, мають схожі загальні характеристики та спільні цілі господарювання, подібні за функціями і поведінкою, функціонують для отримання прибутку або ж вирішення регіональних чи загальнонаціональних соціально-економічних задач.

Що ж до інформаційних технологій, то, як вважають А. Нікітіна та О. Дубас, вони є сукупністю методів і технічних засобів збирання, організації, збереження, опрацювання, передачі й подання інформації з допомогою комп'ютерів і комп'ютерних комунікацій і є сукупністю засобів і методів збирання, оброблення і передачі даних (первинної інформації) для отримання інформації нової якості про стан об'єкта, процесу чи явища (інформаційного продукту) [5, с. 31-32]. М. Загуровський під поняттям "інформаційні технології" розуміє поєднання телекомунікаційних мереж, оптичних систем з пакетними принципами передачі даних, широкосмугових радіосистем і супутникових каналів зв'язку з високоінтелектуальними серверами, які реалізують широкий спектр інформаційних послуг [6, с. 43-56]. Ю. Триус, М. Жалдак, В. Гриценко та ін. визначають інформаційні технології як сукупність методів, засобів і прийомів, що використовуються для реалізації та забезпечення інформаційних процесів у різних галузях людської діяльності, засоби інформатизації (насамперед комп'ютери), базовий клас прогресивних інформаційних технологій, зорієнтованих на виконання складних завдань, реалізація яких неможлива наявними засобами [7, с. 29].

Резюмуючи зазначене, сектор інформаційних технологій є сукупністю суб'єктів підприємницької діяльності (що створюють, комерціалізують чи реалізують результати інформаційно-технічної діяльності), інших видів господарювання, зокрема і наукової діяльності, які спрямовують свої зусилля на розробку або використання методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, опрацювання, поширення інформації.

На думку автора, сектор як галузь економіки, а особливо у сфері інформаційних технологій, є більш складним поняттям, зокрема вважаємо, що він скла-

дається з ринку інформаційних технологій, до якого входять: суб'єкти, тобто підприємства, організації, кваліфіковані фахівці відповідних спеціальностей, служби з інформаційних технологій різних форм власності, які виконують покладені на них функції збирання, оброблення та передачі інформації, об'єкти, тобто концепції, ідеї – те власне з чого починається розроблення; технічні рішення з імплементації, способи втілення, методи та виробничі процеси з керування інформацією та її технологіями; програмно-технічні засоби; інформація та інформаційні процеси; вихідні коди.

Продуктом на ринку інформаційних технологій є засоби праці виробничого і невиробничого характеру, апаратно-програмні комплекси, технології, з допомогою яких здійснюється розроблення, програмне забезпечення, інноваційні технології. Основними споживачами продукту сфери інформаційних технологій є домогосподарства та індивідуальні користувачі, які застосовують їх для полегшення своєї діяльності; клієнти корпоративного сектору (для якого підвищення ефективності є рівносильним до зростання фінансового результату); державні структури, (що використовують величезні обсяги інформації і без автоматизації робочого процесу з допомогою інформаційних технологій їм дедалі складніше виконувати свої функції).

Будь-яка галузь потребує для свого функціонування належного ресурсного забезпечення, зокрема у сфері інформаційних технологій це програмні сервіси чи програмні продукти, які використовуються у сфері розробки та обслуговування; апаратне забезпечення; інтелектуально-кадрові ресурси; фінансово-інвестиційне забезпечення; науково-дослідна підтримка; інформаційно-маркетингове та консалтингове забезпечення (без якого користувач не знатиме про нові досягнення у сфері інформаційних технологій); інтелектуальний капітал (який передусім виражається у наявності кваліфікованих фахівців), інфраструктура інтелектуальної власності та її ресурси (наявність ліцензій на використання тієї чи іншої технології у рамках здійснення своєї діяльності).

Крім цього, для діяльності галузі потрібне забезпечення інфраструктури, а саме інвестиційно-правового базису (тобто врегулювання питань залучення інвестицій як ключового фактору розвитку інформаційних технологій), впровадження регулятивних правил діяльності, запозичення досвіду, підтримка тенденції розвитку бізнесу і функціонування сектору інформаційних технологій; наявність державних структур, що курують галузь; наявність недержавної інфраструктури, що допомагає досягати цілей бізнесу; формування асоціацій, об'єднань суб'єктів сфери інформаційних технологій.

До викликів та загроз діяльності сектору інформаційних технологій відносимо: піратство (оскільки розроблення інформаційного продукту є затратним процесом і не можна допустити можливість несанкціонованого копіювання напрацьованих розробок та використання їх у комерційних цілях); різний рівень розвитку держав у напрямку запровадження технологій (хоч ринок інформаційних технологій неухильно зростає не у всіх країнах населення має доступ до благ технологічного прогресу через війни та неефективне керівництво країни); небажання користувачів постійно інвестувати в оновлення програмного та апаратного забезпечення (цей фактор змушує виробників інформаційного про-

дукту сповільнювати темпи впровадження найновіших розробок, адже ринок на разі готовий їх спожити); відсутність стратегічного бачення у підприємців (частина яких не усвідомлює того, що затратні інформаційні технології створюють експоненціальний ефект не за один день); висока вартість продуктів сфери інформаційних технологій (процес розробки інформаційних продуктів лімітований наявністю визначеної кількості фахівців у цій сфері і ця закономірність залишається незмінною). Звернімо увагу й на те, що на сьогодні в Україні наявні й можливості розвитку сектору інформаційних технологій.

Узагальнено обґрунтовані елементи і взаємозв'язки у секторі інформаційних технологій (рис.). У сьогоднішніх складних умовах, зумовлених глобалізацією та її негативними наслідками, політичною та фінансово-економічною кризами, дедалі більше актуалізується завдання і роль застосування сектору інформаційних технологій у системі державної політики забезпечення економічної безпеки національної економіки в Україні. Вважаємо, що такі можливості доволі широкі, зокрема за всіма головними напрямками і завданнями державної політики у цій сфері. Так, зокрема в рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 р. "Про Стратегію національної безпеки України" визначено такі напрямки забезпечення економічної безпеки держави: формування умов для пришвидшеного інноваційного розвитку, залучення іноземних інвестицій у ключові галузі економіки, підвищення стійкості національної економіки до негативних зовнішніх впливів, забезпечення цілісності та захисту інфраструктури в умовах кризових ситуацій, ефективного використання бюджетних коштів, забезпечення прозорості грошово-кредитної політики та відновлення довіри до вітчизняних фінансових інститутів; системної протидії організованій економічній злочинності та "тінізації" економіки [8, с. 9]. О. Власюк у Науковій доповіді "Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку" і Я. Жаліло у праці "Стратегія забезпечення економічної безпеки України. Пріоритети та проблеми імплементації" зазначають, що без культивування промислового та науково-технічного зростання неможливе як збільшення доходів бюджету, забезпечення прийняттого рівня зайнятості населення, підвищення якості життя [9, с. 38], також це варто пов'язувати з наявністю відповідних передумов у сфері матеріально-сировинного забезпечення національного економічного розвитку.

Узагальнюючи ці та інші результати, вважаємо, що сектор інформаційних технологій виконує важливу роль у реалізації цих завдань політики забезпечення економічної безпеки України. Зокрема, він сприяє формуванню умов для пришвидшеного інноваційного розвитку шляхом перенесення акценту на використання принципово нових прогресивних технологій, означає вектор переходу до випуску високотехнологічної продукції, забезпечує використання прогресивних організаційних і управлінських рішень в інноваційній діяльності, сприяє залученню іноземних інвестицій у ключові галузі економіки, оскільки сектор інформаційних технологій є напрочуд привабливим для інвесторів з огляду на високий рівень розвитку людського капіталу і це незважаючи на низький рівень інституціонального розвитку та загальний низький рівень добробуту країни.

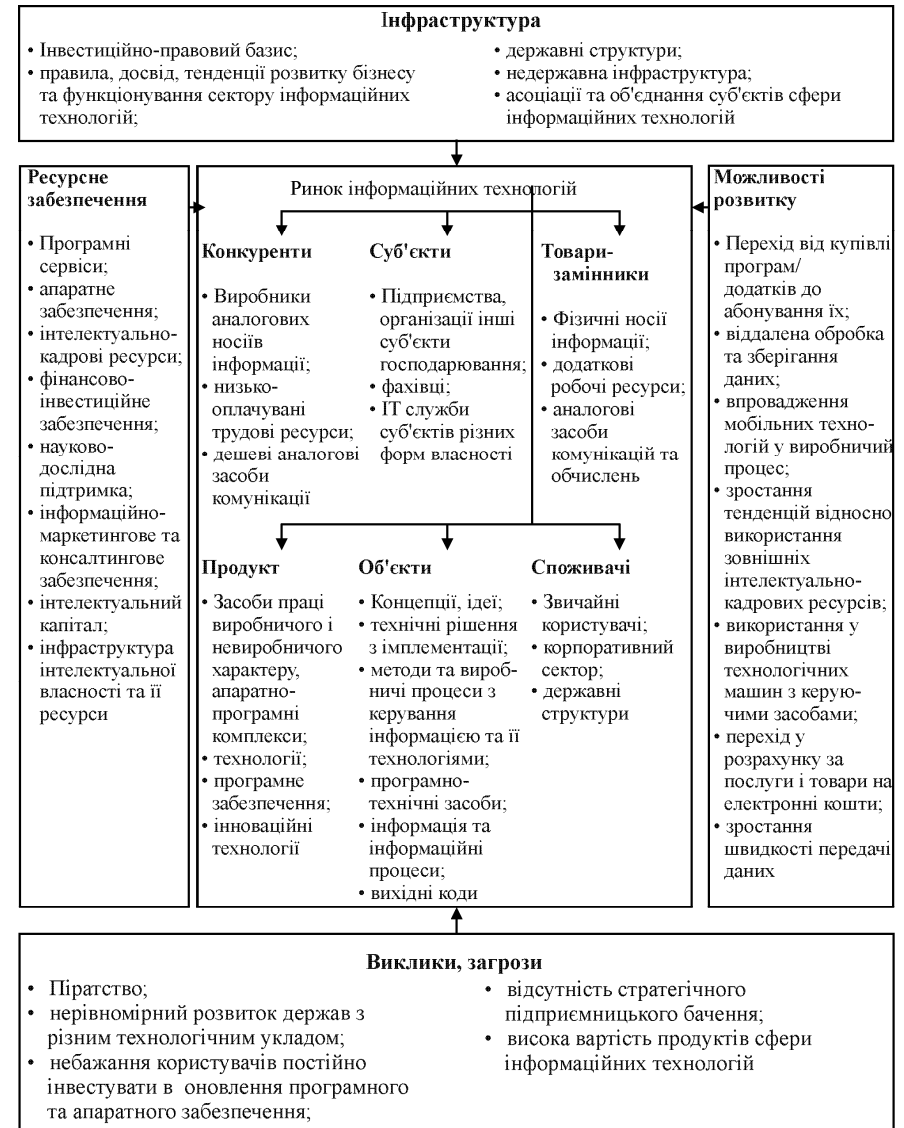

Рис. Елементи сектору інформаційних технологій

Висновки і пропозиції. Сектор інформаційних технологій складається з таких елементів: ринок інформаційних технологій (конкуренти, суб'єкти, об'єкти, продукт, споживачі, товари-замінники), його ресурсне забезпечення та можливості розвитку, інфраструктура, виклики і загрози. Усвідомлення сутності та структури сектору інформаційних технологій дає змогу визначити його функції і завдання, що можуть бути зrealізованими в царині державної безпе-

кової політики. Зокрема, елементами ролі аналізованого сектору є створення, впровадження і використання нових і новітніх технологій, залучення іноземних та акумулювання внутрішніх інвестицій, розроблення сучасних методів недопущення дестабілізаційних зовнішніх впливів, нівелювання преференцій суб'єктів економічних відносин, забезпечення органів влади та суб'єктів бізнесу інформаційно-технічним та технологічним забезпеченням для управлінських процесів. Вони дають змогу виконати такі важливі завдання: забезпечення формування умов пришвидшеного інноваційного розвитку системи національного господарства, економічної діяльності, підвищення стійкості національної економіки до негативних зовнішніх впливів та несприятливих тенденцій глобального характеру, забезпечення демонополізації економіки та формування здорового й економічно безпечного конкурентного середовища, оптимізація та автоматизація систем регулювання економічних відносин на всіх рівнях управління. Це сприятиме зміцненню економічної безпеки національної економіки України.

Перспективи подальших досліджень. Подальші наукові пошуки у цій сфері доцільно сфокусувати на обґрунтуванні механізмів і засобів регулювання розвитку сектору інформаційних технологій, зокрема в контексті посилення економічної безпеки економіки України.

Література

1. Систематизація суб'єктів державного сектору економіки України / О.В. Дейнека // Вісник Хмельницького національного університету : зб. наук. праць. – 2011. – № 1. – С. 199-206.
2. Абдуллаев Н.А. Государственный сектор экономики переходного периода / Н.А. Абдуллаев. – М. : Изд. дом "Финансовый контроль", 2003. – 176 с.
3. Гончарова Н.П. Теоретичні питання визначення змісту та структурних складових державного сектору економіки / Н.П. Гончарова // Економіка. Фінанси. Право : наук. економ. журнал. – 2005. – № 8. – С. 9-17.
4. Румянцева Е.Е. Новая экономическая энциклопедия / Е.Е. Румянцева. – М. : Изд-во ИНФРА-М, 2006. – 810 с.
5. Дубас О.П. Інформаційний розвиток сучасної України у світовому контексті : монографія / О.П. Дубас. – К. : Вид-во "Генеза", 2004. – 208 с.
6. Згуровський М.З. Інформаційні мережеві технології в науці і освіті / М.З. Згуровський, Ю.І. Якименко, В.І. Тимофєєв // СДІТ : зб. наук. праць. – 2002. – № 3. – С. 153.
7. Гриценко В. Суспільство в інформаційну епоху: реалії і перспективи розвитку // Вісник Національної академії наук України : зб. наук. праць. – К. : Вид-во НАН України. – 2005. – Вип. 6. – С. 28-32.
8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 26 травня 2015 р., № 287/2015 // Офіційний веб-портал Верховної ради України – 11 с. [Електронний ресурс]. – Доступний з <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.
9. Власюк О.С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку / О.С. Власюк // НІПНБ : зб. наук. праць. – К., 2008. – 48 с.

Надійшла до редакції 10.05.2016 р.

Васильцив В.Г. Сектор информационных технологий и его место и роль в системе экономической безопасности государства

Обосновано поняття сектору інформаційних технологій і ідентифіковано його місце і роль в системі економічної безпеки держави. Обобщены элементы и взаимосвязи в нем. Определены задачи и роль сектора применения информационных технологий в системе государственной политики обеспечения экономической безопасности национальной экономики Украины. Элементами роли сектора информационных технологий определены создание, внедрение и использование новых и новейших технологий, привлечение иностранных и аккумулирование внутренних инвестиций, разра-

ботка современных методов противодействия дестабилизирующим внешним воздействиям.

Ключевые слова: информационные технологии, сектор экономики, экономическая безопасность государства, системы обеспечения.

Vasylytsiv V.G. The Sector of Information Technology and its Place and Role in the System of State Economic Security

The idea of information technology sector was grounded. Its place and role in economic security system of the state were identified. Elements and interrelationships in it were summarized. The objective and the role of information technology sector use in the state policy of providing economic security of the UKRAINIAN national economy system were defined. By the elements of information technology sector role the creation, the implementation and the use of new and advanced technologies, foreign investments attraction, internal investments accumulation, and development of modern methods of counteraction for destabilization of external influences are defined.

Keywords: information technologies, economic sector, economic security of the state, supply systems.

УДК 519.87

КАТЕГОРИАЛЬНИЙ АПАРАТ ЛОГІСТИКИ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ

К.Ш. Краснояружська^{1,2}

Проаналізовано двоїсту природу логістики як науки та механізму здійснення бізнес-процесів реальної економіки. Представлено теоретичні аспекти, сутність та особливості поняття логістики, що розглядають у генезисі, надано характеристику інструментальних засобів дослідження об'єктів реального світу, притаманних логістиці як науці. Розвинуту концепцію та принципи логістики, зважаючи на потребу врахування динаміки розвитку зовнішнього оточення логістичних систем та розширення спектра практичних застосувань методології логістики. Запропоновано ієрархічну класифікацію основних економічних категорій логістики.

Ключові слова: логістична система, логістична функція, ланцюги поставок, ресурсний потенціал, логістична операція.

Постановка проблеми. Світова глобалізація та зростаюча динамічність розвитку ринкової економіки зумовлюють потреби внутрішніх ринків і ставлять нові завдання перед економікою України. Для того, щоб ефективно функціонувати у сучасних ринкових умовах, які характеризуються високим рівнем конкуренції і невизначеністю кон'юнктури, підприємства або організації, незалежно від форми власності, мають вирішувати багато складних завдань. Найважливішими з них є здійснення прогнозу реакції ринку на збільшення обсягів поставок продукції, корекцію цінової політики, появу нових суб'єктів ринку і отже, прийняття та корекції інвестиційних рішень як на етапі стратегічного, так і оперативного планування. Спектр цих завдань є об'єктом дослідження логістики як науки і водночас об'єктом цілеспрямованого впливу логістики як сфери практичної господарської діяльності.

¹ аспір. К.Ш. Краснояружська – Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків;

² наук. керівник: проф. Тимофєєв В.О., д-р техн. наук – Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків